

Aan De woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

Datum 29 juni 2026
Betreft Commissiedebat Opvang Oekraïne

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders,

VluchtelingenWerk Nederland geeft u graag onderstaande punten mee ten behoeve van uw [commissiedebat Opvang Oekraïne](#) op donderdag 2 juli 2026.

Sinds de grootschalige invasie van Rusland in Oekraïne op 24 februari 2022 duurt de oorlog in Oekraïne onverminderd voort. Meer dan 5,9 miljoen Oekraïners zijn op de vlucht geslagen, waarvan 4,38 miljoen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) [in Europa worden opgevangen](#). Ook zijn er naar schatting [3,1 miljoen binnenlandse vluchtelingen](#) in Oekraïne. Duitsland, Polen en Tsjechië vangen circa 60% van de Oekraïense ontheemden op. Nederland biedt momenteel ruim 136.000 Oekraïners bescherming, zo'n [3%](#) van alle gevluchte Oekraïners in de EU. Recentelijk is er weer sprake van een grote toename van (nachtelijke) [Russische luchtaanvallen](#) op diverse plaatsen in het land met doden, gewonden en verwoestingen tot gevolg.

Nederlandse gemeenten bieden sinds de grootschalige invasie opvang aan een grote groep ontheemden. Voor gemeenten hangt deze opvangopgave sterk samen met de opgaven die zijn reeds hebben op het gebied van asielopvang en het huisvesten van statushouders. De [VNG](#) stelt dat er “naast de situatie in Ter Apel een tweede knelpunt is ontstaan, maar dan buiten het zicht. Wat betreft de Oekraïne-opvang is er sprake van 342 Ter Apels, verdeeld over alle gemeenten.”

Aanmeldprocedure en opvang Oekraïense vluchtelingen

Naast de taakstelling voor asielopvang vanuit de Spreidingswet en de taakstelling huisvesting statushouders, hebben gemeenten van het rijk op grond van de RTB ook de opdracht gekregen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Dit is een resultaatsverplichting, zo heeft de Raad van State geoordeeld. De [acute aanmeld- en opvangproblemen](#) duren echter voort. De afgesproken 107.000 opvangplekken die gemeenten zijn niet gerealiseerd. De gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïners (GOO) zijn al bijna twee jaar voor meer dan 99% vol, terwijl er vanwege de voortdurende oorlog nog altijd mensen in Nederland een beroep doen op bescherming. Ondertussen [daalt het aantal plekken](#) zelfs van 97.000 afgelopen augustus tot 95.800 in april 2026. Het aantal mensen dat geen toegang heeft tot opvang, en daardoor mogelijk dakloos raakt en/of niet in beeld is, is toegenomen. De overheid doet inmiddels een beroep op Oekraïners die nieuw aankomen in Nederland om zelf in opvang te voorzien. Dit lukt een deel van de ontheemden: het aandeel Oekraïense vluchtelingen dat buiten de GOO verblijft is toegenomen naar zo'n 30%.

VluchtelingenWerk maakt zich zorgen omdat deze groep grotendeels buiten beeld blijft. Niet bekend is waar mensen verblijven: bij bekenden, in (onder)huur of bij een werkgever. Risico's bestaan dat deze vluchtelingen terecht komen in uitbuitingssituaties of in ieder geval in [ondermaatse omstandigheden](#). Wij pleiten ervoor dit beter inzichtelijk te maken.

De praktijk laat zien dat gemeenten geregeld afwijken van de afgesproken aanmeldroute, en wegens een tekort aan plekken Oekraïners die zich bij hen melden voor bescherming wegsturen. Naast dat hiermee geen invulling wordt gegeven aan bovengenoemd resultaatsverplichting en het bieden van

een alternatieve opvangvoorziening, gaat dit ook voorbij aan het feit dat toetsing van het recht op tijdelijke bescherming uitsluitend kan worden gedaan door de IND. VluchtelingenWerk vindt het een positieve ontwikkeling dat de mogelijkheden voor gemeenten om beschermingsverzoeken versneld ter triage voor te leggen aan de IND verruimd zijn. Het effect hiervan valt of staat echter wel met of gemeenten er daadwerkelijk gebruik van (kunnen) maken. Ook verwelkomt VluchtelingenWerk de door de minister aangekondigde [sturing van het rijk](#) op een eerlijke verdeling over het land en het aanspreken van regio's die niet aan hun inspanningsverplichting voldoen.

Zoals de [VNG](#) terecht stelt is noodzakelijk om te komen tot heldere kaders, duidelijke oplossingen en stevige ondersteuning vanuit het rijk, voor deze urgente opvangproblemen die zich grotendeels buiten het zicht afspelen en die leiden tot dakloosheid, uitbuiting, verlies van talent, mentale problemen en oplopende maatschappelijke kosten.

VluchtelingenWerk pleit voor het snel uitvoeren van meer regie door het rijk, het realiseren van een centrale aanmeldroute en voldoende opvangplekken. Wij ondersteunen daarom ook de [oproep van de VNG](#) tot het met urgentie uitwerken van een actieplan tot centrale aanmeld- en opvanglocaties, en een snelle beoordeling van de IND.

Tot slot kijkt VluchtelingenWerk met bezorgdheid naar de nieuwe regel per 15 juni jl. om Oekraïense vluchtelingen die elders in de EU bescherming hebben in Nederland te weigeren. Nederland is het enige land dat dit ook invoert voor ontheemden die reeds bescherming hebben gehad. VluchtelingenWerk twijfelt aan de juridische houdbaarheid van deze toevoeging die in strijd lijkt met de tekst van het uitvoeringsbesluit en het doel van artikel 11 [RTB](#). Deze aanscherping staat op gespannen voet met het solidariteitsmechanisme dat de basis is van de RTB, omdat Nederland als enige EU-land deze strikte maatregel lijkt in te voeren en ook voornemens is om Oekraïense vluchtelingen die eerder bescherming hadden in grote opvanglanden als Polen en Duitsland te weigeren.

Perspectief bieden na ruim vier jaar verblijf in Nederland

Een aanzienlijk deel van de Oekraïners in ons land verblijft hier inmiddels ruim vier jaar. Naar verwachting wordt de toepassing van RTB door de EU-lidstaten deze zomer verlengd tot 4 maart 2028. Tegen die tijd zijn velen dan al zes jaar in Nederland. De urgentie voor het uitwerken van een lange termijnperspectief voor Oekraïense vluchtelingen wordt daarmee met de dag groter.

Kwaliteit van wonen

Veel locaties waar Oekraïners opgevangen worden, zijn nog steeds gebouwd en ingericht op tijdelijkheid: [de kwaliteit voldoet daarmee niet aan de eisen voor langdurig verblijf](#). Er zijn nog steeds veel [klachten](#) over hygiëne, gebrek aan privacy (verergert mentale gezondheidsklachten) en gedwongen overplaatsingen. De woontevredenheid neemt af, en het gevoel van onveiligheid neemt toe, zeker op grootschalige opvanglocaties met veel gedeelde voorzieningen. De transitie van opvang naar huisvesting zal een grote inspanning vergen en het is te verwachten dat veel Oekraïense vluchtelingen nog een tijd lang aangewezen zullen blijven op opvang. Het is van belang om naast de inzet op huisvesting ook te investeren in de kwaliteit van de opvang.

Opleiding, werk en participatie

Hoewel veel Oekraïners werken, werken velen nog onder hun niveau en is volgens het WODC nog er veel onbenut arbeidspotentieel. Diploma-erkenning en begeleiding naar duurzaam en passend werk zijn van belang. Om goed mee te kunnen doen in Nederland is het essentieel om te investeren in de Nederlandse taal. Uitsluitend het ophogen van de algemene WEB-middelen leidt niet tot een verbetering van het taalniveau van Oekraïners.

In de nu bekende contouren van de transitie uit de tijdelijke bescherming is er geen plaats voor (vrijwillige) inburgering. VluchtelingenWerk deelt dan ook de zorgen van de [VNG](#) over het gebrek aan inzet op inburgering en participatie. De noodzaak om Oekraïense jongeren de mogelijkheid te bieden om gebruik te maken van het hoger onderwijs door het collegegeld voor hen te verlagen tot wettelijk collegegeld blijft urgent. Jongeren kunnen niet wachten tot na het aflopen van de richtlijn tijdelijke bescherming, tot het collegejaar 2028-2029.

Grote focus op terugkeer niet reëel

Hoewel het kabinet ook inzet op mogelijkheden tot (regulier) verblijfsrecht na afloop van de RTB, blijft de focus liggen op (langere) tijdelijkheid en (vrijwillige) terugkeer. Deze inzet van het kabinet staat op gespannen voet met de [\(afnemende\) terugkeerintenties](#) (of toenemende verblijfsintenties) van Oekraïners in Nederland, zo blijkt uit onderzoeken van Clingendael i.s.m. Regioplan, en het WODC. Maar ook gezien de eerdere ervaringen en onderzoeken onder bijvoorbeeld vluchtelingen uit voormalig Joegoslavië. VluchtelingenWerk pleit ervoor om deze lessen mee te nemen in de verdere ontwikkeling van het beleid na de afloop van de RTB.

Wanneer het kabinet inzet op toeleiding naar reguliere vergunning, naast de mogelijkheid van een transitiedocument of (het doorzetten van de onderliggende) asielaanvraag is het van belang dat de randvoorwaarden, rechten, plichten en voorzieningen van de verschillende vergunningen voor Oekraïners tijdig kenbaar en te vergelijken zijn. Alleen dan kunnen zij een goede geïnformeerde keus maken. Een vangnet voor mensen (in een kwetsbare positie) die niet terug willen of kunnen, moet beschikbaar blijven. Onduidelijk is bijvoorbeeld nog hoe de inzet op toeleiding naar reguliere vergunning zich verhoudt tot het transitiedocument.

VluchtelingenWerk verzoekt het kabinet zo snel mogelijk te komen met een uitgewerkt, realistisch langetermijnbeleid, dat rekening houdt met het feit dat terugkeer voor een grote groep niet aan de orde zal zijn. Dit beleid omvat naast duidelijke verblijfopties ook:

- investeringen in de kwaliteit van de opvanglocaties en huisvesting;
- professioneel taalonderwijs;
- passend en duurzaam werk;
- hoger onderwijs voor jongeren.

Deze vier punten kunnen niet wachten tot de toekomst van Oekraïners zeker is.

Wij hopen dat u onze inbreng en suggesties kunt gebruiken in het debat met de minister. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland